

ทัศนคติและการรับรู้ของประชาชนต่อกฎหมายเกี่ยวกับการปล่อยโคมลอย

ATTITUDES AND AWARENESS OF PEOPLE ON THE LAWS AND REGULATIONS ON SKY LANTERN

พีร์ พวงมะลิ¹ พรเพ็ญ ไตรพงษ์² และยุทธพงษ์ ลีลากิจไพศาล³
Phir Paungmalit¹, Pornpen Traiphong² and Yutthapong Leelakitpaisarn³

^{1,2}คณะกรรมการบริหารหลักสูตรและอาจารย์ประจำหลักสูตรนิติศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยสวนดุสิต

³รองคณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต
E-mail: cherryporn@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาทัศนคติและการรับรู้ของประชาชนต่อกฎหมายเกี่ยวกับการปล่อยโคมลอย โดยมีวัตถุประสงค์ 2 ประการ คือ 1) เพื่อศึกษาทัศนคติและการรับรู้ของประชาชนต่อกฎหมายเกี่ยวกับการปล่อยโคมลอย 2) เพื่อเปรียบเทียบทัศนคติและการรับรู้ของประชาชนต่อกฎหมายเกี่ยวกับการปล่อยโคมลอย โดยใช้วิธีวิจัยแบบผสมทั้งเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างเป็นประชาชนในจังหวัดกรุงเทพมหานคร รวมจำนวนทั้งสิ้น 400 คน โดยใช้วิธีการได้กลุ่มตัวอย่างแบบสัดส่วน เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามจากประชาชนในจังหวัดกรุงเทพมหานคร ในการวิจัยในครั้งนี้ได้ใช้แบบสอบถามที่คณะผู้วิจัยพัฒนาขึ้นเอง เพื่อใช้สำรวจทัศนคติและการรับรู้ของประชาชนต่อกฎหมายเกี่ยวกับการปล่อยโคมลอย วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพรรณนาและสถิติอ้างอิง ผลการวิจัยที่สำคัญมีดังนี้

1. ทัศนคติของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครต่อกฎหมายเกี่ยวกับการปล่อยโคมลอย โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.69$, S.D. = 0.54) และการรับรู้ของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครต่อกฎหมายเกี่ยวกับการปล่อยโคมลอย โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.34$, S.D. = 0.85)

2. ผลการเปรียบเทียบทัศนคติและการรับรู้ของประชาชนต่อกฎหมายเกี่ยวกับการปล่อยโคมลอย จำแนกตามเพศ และจำนวนครั้งที่ปล่อยโคมลอย ระดับทัศนคติและการรับรู้ของประชาชนต่อกฎหมายเกี่ยวกับการปล่อยโคมลอยไม่แตกต่างกัน ส่วนจำแนกตามระดับการศึกษา อาชีพ ประสบการณ์ปล่อยโคมลอย และระดับทัศนคติของประชาชนต่อกฎหมายเกี่ยวกับการปล่อยโคมลอย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ

ทัศนคติ การรับรู้ กฎหมายเกี่ยวกับการปล่อยโคมลอย

ABSTRACT

This research is about the study of attitudes and perceptions of people toward the laws of sky lantern release. There are three objectives were 1) to study the attitudes and perceptions of people toward the laws of sky lantern release, and 2) to compare attitudes and perceptions of people toward sky lantern release. The research study was based on a mixed-methods design, a combination of qualitative research and quantitative research. The sampling group comprised 400 Thai people who lived in Bangkok, obtained using Quota Sampling. The research instruments were custom-made questionnaires designed survey the attitudes and perceptions of people toward the laws of releasing sky lanterns. Data analysis consisted of descriptive statistics and inferential statistics. The findings were presented as follows:

1. The attitude of people in Bangkok area toward the laws of sky lantern release was in the high level ($\bar{X} = 3.69$, S.D. = 0.54) and the overall perceptions of people in Bangkok toward the laws of sky lantern release was in the moderate level ($\bar{X} = 3.34$, S.D. = 0.85)

2. The results of the comparison between the attitudes and the perception of people toward the laws of sky lantern release in the areas of gender, and the frequency of sky lantern release showed that there were no differences. In the areas of education, career and experiences of sky lantern release, the attitudes were different at the 0.05 level.

Keywords

Attitudes, Awareness, Laws and Regulations on Sky Lantern

ความสำคัญของปัญหา

ในอดีตแต่เดิมนิยามการปล่อยโคมลอยเป็นวัฒนธรรมของชาวล้านนาทางภาคเหนือของประเทศไทย โดยมีการใช้โคมลอยเพื่อการเฉลิมฉลองเทศกาลและโอกาสพิเศษอื่น ๆ โดยเฉพาะเฉพาะอย่างยิ่งเทศกาลยี่เป็ง ซึ่งจัดในวันเพ็ญ เดือน 2 ของปฏิทินล้านนา ซึ่งตรงกับลอยกระทง ในวันเพ็ญ เดือน 12 ของปฏิทินจันทรคติไทย (มณี พยอมยงค์, 2536) ปัจจุบันการปล่อยโคมลอยเป็นที่นิยมกันมากในหลากหลายเทศกาลตลอดปีและมีความนิยมสูงขึ้นทั้งในหมู่คนไทยและนักท่องเที่ยวในทุกภาคของประเทศ เนื่องจากเมื่อโคมลอยขึ้นสู่ท้องฟ้าจะมีความสวยงามมองเห็นได้อย่างเด่นชัดและเป็นกิจกรรมที่สร้างบรรยากาศและความรู้สึกถึงประเพณีและวัฒนธรรมโบราณได้เป็นอย่างดี

ถึงแม้ว่าความนิยมในการปล่อยโคมลอยที่เพิ่มสูงขึ้นอย่างมากแต่ก็ได้นำมาซึ่งความกังวลและปัญหาด้านความปลอดภัยหลัก ซึ่งเป็นเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นแล้วในหลายประเทศไม่เฉพาะแต่ในประเทศไทย ปัญหาแรก ได้แก่ ความเสี่ยงในการเกิดอัคคีภัยต่อทรัพย์สินและอาคารบ้านเรือน รถยนต์ พืชผลการเกษตร ป่าไม้ ฯลฯ หรือแม้แต่ตกลงสู่เสาหม้อแปลงไฟฟ้าและสายไฟฟ้าส่งผลให้ไฟฟ้าดับ

เป็นบริเวณกว้าง ความเสี่ยงและอันตรายดังกล่าวย่อมเพิ่มสูงขึ้นในบริเวณพื้นที่ที่มีบ้านเรือนและประชาชนที่อาศัยอยู่หนาแน่น โดยพบว่าทุกปีจะเกิดอัคคีภัยในหลายพื้นที่และหลายจังหวัด ปัญหาที่สอง คือ ภัยอันตรายต่ออากาศยานการเดินทางและน่านฟ้า นอกจากนี้ยังสร้างปัญหาด้านความเดือดร้อนรำคาญ มลภาวะจากขากขยะของโคมลอยที่เกิดขึ้นในเวลาต่อมา สัตว์น้ำและสัตว์ทะเลป่วยและตายเพราะกินซากโคมลอยเข้าไปโดยเข้าใจว่าเป็นอาหาร ฯลฯ (Kathryn Westcott, 2013) เช่นเดียวกับเหตุการณ์ในประเทศอังกฤษซึ่งมีวัวหลายตัวในฟาร์มปศุสัตว์เสียชีวิตเพราะกินซากโคมลอยเข้าไป (Bill Gabbert, 2016) เหตุการณ์ความสูญเสียครั้งใหญ่ในประเทศอังกฤษเมื่อปี 2556 มีโคมลอยที่ยังติดไฟอยู่ได้ลอยไปตกในสถานที่เก็บวัสดุสำหรับรีไซเคิลปริมาณกว่าหนึ่งแสนตัน ทำให้เกิดเพลิงไหม้ขนาดใหญ่ซึ่งมีมูลค่าความเสียหายกว่า 6 ล้านปอนด์หรือกว่า 300 ล้านบาท และมีผู้ได้รับบาดเจ็บจำนวนมาก (BBC News, 2013) เมื่อปี 2558 อาคารธุรกิจโทรศัพท์เคลื่อนที่ซึ่งตั้งอยู่ที่เมืองกัสโตเนีย มลรัฐนอร์ทแคโรไลนาเกิดเพลิงไหม้เพราะมีโคมลอยจำนวนมากที่ปล่อยมาจากงานคอนเสิร์ตดนตรีร็อกลอยเข้าไปในอาคาร แต่ก็ยากที่จะดับเพลิงเพราะจุดที่ไฟไหม้อยู่สูงมากเกินขีดความสามารถของหน่วยดับเพลิงในพื้นที่ (KATC, 2015) ด้วยเทคนิควิธีใหม่ ๆ ทำให้โคมลอยที่ใช้กันอยู่ในปัจจุบันทั่วโลกได้รับการพัฒนาให้สามารถลอยได้สูง ลอยได้นาน ใช้งานที่ปลอดภัย หรือแม้แต่สามารถลอยขึ้นไปและเคลื่อนตัวได้อย่างช้า ๆ หรือที่เรียกว่า fire-retardant lanterns

อย่างไรก็ตามในที่ประชุมการเตรียมความพร้อมการรักษาความปลอดภัยให้แก่ประชาชนในช่วงเทศกาลลอยกระทงในช่วงสองสามปีที่ผ่านมา กระทรวงมหาดไทยและกระทรวงคมนาคมได้กำชับให้ดำเนินการตามมาตรการความปลอดภัยที่กำหนดไว้อย่างเข้มงวด เพื่อป้องกันอุบัติเหตุที่อาจเกิดขึ้น เนื่องจากเห็นว่าการปล่อยโคมลอยเป็นกิจกรรมที่เสี่ยงต่อการเกิดเหตุอันตรายร้ายแรง และอาจสร้างความสูญเสียอย่างใหญ่หลวง ตลอดจนกระทบต่อภาพลักษณ์ของประเทศ ดังนั้นจึงต้องกำหนดมาตรการห้ามเล่นหรือปล่อยโคมลอยโดยเด็ดขาด มิเช่นนั้นผู้ฝ่าฝืนจะต้องรับโทษตามกฎหมาย และรับผิดชอบต่อความสูญเสียที่เกิดขึ้น (สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย, 2557) ปลัดกระทรวงมหาดไทยสั่งการผู้ว่าราชการจังหวัดต่าง ๆ เมื่อวันที่ 25 มกราคม 2558 ให้บูรณาการความร่วมมือระหว่างหน่วยงานในพื้นที่ขับเคลื่อนแนวทางป้องกัน ลดความเสี่ยงและผลกระทบในทางลบจากการปล่อยโคมลอย โคมควัน และการจุดบั้งไฟต่อการบินและอากาศยาน การเล่นพินันบั้งไฟ รวมทั้งให้จังหวัดและส่วนราชการต่าง ๆ ผนึกประสานสัมพันธ์ด้านการป้องกันร่วมกันทุกภาคส่วนในพื้นที่โดยเน้นการสร้างความเข้าใจและความตระหนักถึงปัญหาอันตรายที่อาจเกิดขึ้น ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบและถือปฏิบัติตามกฎหมายและมาตรการความปลอดภัยอย่างเคร่งครัด ทั้งนี้ให้สอดคล้องตามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (Memorandum of Cooperation) ซึ่ง 10 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องลงนามร่วมกันในเรื่องนี้ได้แก่กระทรวงคมนาคม กระทรวงมหาดไทย กระทรวงกลาโหม กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงวัฒนธรรม สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กรมประชาสัมพันธ์ สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ และกรุงเทพมหานคร (สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี, 2558)

ทั้งนี้เจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมาย นักวิชาการ และนักข่าวหลายท่านได้สะท้อนข้อเท็จจริงและความคิดเห็นในเรื่องนี้ไว้ว่า ประชาชนอาจไม่ทราบ ไม่เข้าใจ ไม่เกรงกลัวกฎหมายและบทลงโทษที่มีอยู่ในกฎหมายและมาตรการเพื่อความปลอดภัยต่าง ๆ ดังนั้นที่ผ่านมาในภาพรวมแม้ว่าจะมีการ

รณรงค์ประชาสัมพันธ์โดยหลายภาคส่วนแล้วก็ตาม แต่ก็ไม่ได้ส่งผลในเชิงพฤติกรรมของประชาชน ไม่ได้เป็นลดความเสี่ยงและอันตราย ตลอดจนตัวเลขการเกิดเหตุการณ์นี้และผลกระทบที่ตามมา โดยเฉพาะในช่วงเทศกาล ในแง่นี้จึงเป็นสิ่งที่น่าค้นหาเพื่อประเมินทัศนคติและการรับรู้ของประชาชน รวมทั้งผลบังคับของกฎหมายและมาตรการต่าง ๆ ที่นำมาใช้ควบคุม ป้องกันอันตราย และยกระดับความปลอดภัยสาธารณะจากการปล่อยโคลมลอย ทั้งนี้การหยิบยกปัญหาจากการปล่อยโคลมลอยอันเป็นประเด็นปัญหาทางสังคมประการหนึ่งมาศึกษาวิจัยในเชิงลึกเชื่อมโยงกับแนวทางและผลบังคับของกฎหมายนั้นเป็นการพัฒนาองค์ความรู้ในเชิงปฏิบัติการให้แก่คณาจารย์ นักศึกษา เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องและประชาชนทั่วไป ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาทางสังคมศาสตร์และทางกฎหมายต่อไป

โจทย์วิจัย/ปัญหาวิจัย

ทัศนคติและการรับรู้ของประชาชนต่อกฎหมายเกี่ยวกับการปล่อยโคลมลอย จำแนกตามเพศ จำนวนครั้งที่ปล่อยโคลมลอย ระดับการศึกษา อาชีพ และประสบการณ์ปล่อยโคลมลอย มีระดับทัศนคติและการรับรู้ของประชาชนต่อกฎหมายเกี่ยวกับการปล่อยโคลมลอยแตกต่างกันหรือไม่

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาทัศนคติและการรับรู้ของประชาชนต่อกฎหมายเกี่ยวกับการปล่อยโคลมลอย
2. เพื่อเปรียบเทียบทัศนคติและการรับรู้ของประชาชนต่อกฎหมายเกี่ยวกับการปล่อยโคลมลอย จำแนกตามเพศ ประสบการณ์การปล่อยโคลม และจำนวนครั้งที่ปล่อยโคลมลอย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาเป็นประชาชนในจังหวัดกรุงเทพมหานคร โดยขนาดของกลุ่มตัวอย่างคำนวณอิงหลักของ Yamane' โดยใช้ความคลาดเคลื่อนการกำหนดตัวอย่างที่ระดับ ร้อยละ 5 ค่าความเชื่อมั่นที่ ร้อยละ 95 โดยสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ซึ่งมีประชากรในจังหวัดกรุงเทพมหานคร รวมจำนวนทั้งสิ้น 5,692,284 คน (ข้อมูลจาก สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ณ ธันวาคม 2556) มีสูตรการคำนวณดังนี้

$$n = \frac{N}{1+(Ne)^2} \quad \text{โดยที่}$$

n = จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

N = จำนวนประชากรทั้งหมด ในที่นี้มีค่าเท่ากับ 134

e = ระดับความเชื่อมั่น ในที่นี้มีค่าเท่ากับ 0.05

จึงได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างจากการสุ่มแบบสัดส่วน (Quota Sampling) อยู่ที่

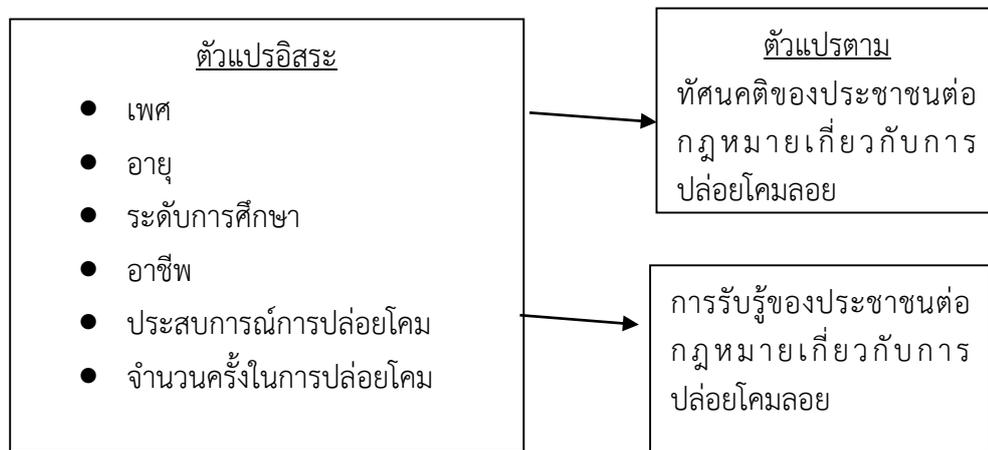
$$\frac{5,692,284}{1+5,692,284(0.05)^2} \quad \text{เท่ากับ } 400$$

$$400$$

จึงควรเก็บแบบสอบถามกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 400 ชุด

การเลือกกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบตามความสะดวก (Convenience sampling) เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามจากประชาชนในจังหวัด กรุงเทพมหานคร

กรอบแนวคิดของการวิจัย

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ศึกษาหนังสือ เอกสาร ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติและการรับรู้ของประชาชนต่อกฎหมายเกี่ยวกับการปล่อยโคมลอย รวมถึงกฎหมายที่เกี่ยวข้อง
2. ศึกษาตัวอย่างแบบสำรวจที่เกี่ยวข้อง
3. สร้างแบบสอบถามฉบับร่าง
4. นำแบบสอบถามไปตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ
5. นำแบบสอบถามฉบับร่าง ไปทดสอบก่อนการลงภาคสนาม (Try out)
6. หาค่าคุณภาพทั้งฉบับและรายข้อ เพื่อให้ได้มาตรฐาน
7. ปรับปรุงให้เป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์แล้วนำไปเก็บจากประชาชนในจังหวัด กรุงเทพมหานครจำนวน 400 ชุด

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพรรณนาและสถิติอ้างอิง มีรายละเอียดดังนี้

1. การวิจัยเชิงปริมาณ ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ S.D. สถิติอ้างอิง ได้แก่ t-test, f-test
2. การวิจัยเชิงคุณภาพ ได้แก่ การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Validity) กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ผลการวิจัย

ข้อมูลทั่วไป

1. เพศ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 203 คน คิดเป็นร้อยละ 50.75 และเพศชายมีจำนวน 197 คน คิดเป็นร้อยละ 49.25 ตามลำดับ

2. อายุของกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 20 - 30 ปี จำนวน 134 คน คิดเป็นร้อยละ 33.50 รองลงมาคืออายุต่ำกว่า 20 ปี จำนวน 106 คน คิดเป็นร้อยละ 26.50 มีอายุระหว่าง 41 - 50 ปี จำนวน 66 คน คิดเป็นร้อยละ 16.50 มีอายุ 51 ปี ขึ้นไป จำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 12.50 และน้อยที่สุดมีอายุระหว่าง 31- 40 ปี จำนวน 44 คน คิดเป็นร้อยละ 11.00 ตามลำดับ

3. ระดับการศึกษา กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 186 คน คิดเป็นร้อยละ 46.50 รองลงมาคือมีการศึกษาระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 176 คน คิดเป็นร้อยละ 44.00 และน้อยที่สุดคือมีการศึกษาระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 9.50 ตามลำดับ

4. อาชีพ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ประกอบอาชีพนักเรียน นักศึกษา จำนวน 195 คน คิดเป็นร้อยละ 48.75 รองลงมาประกอบอาชีพรับจ้าง จำนวน 75 คน คิดเป็นร้อยละ 18.75 อาชีพพนักงานเอกชน จำนวน 52 คน คิดเป็นร้อยละ 13.00 อาชีพรับราชการ จำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 10.75 และน้อยที่สุดประกอบอาชีพอื่น ๆ จำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 8.75 ตามลำดับ

5. ประสบการณ์ในการปล่อยโคมลอย กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เคยมีประสบการณ์การในการปล่อยโคม จำนวน 248 คน คิดเป็นร้อยละ 62.00 และไม่เคยมีประสบการณ์การในการปล่อยโคม จำนวน 152 คน คิดเป็นร้อยละ 38.00 ตามลำดับ

6. จำนวนครั้งที่ปล่อยโคมลอย กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เคยปล่อยโคมลอยมากกว่า 1 ครั้ง จำนวน 151 คน คิดเป็นร้อยละ 37.75 รองลงมาคือเคยปล่อยโคมลอยจำนวน 1 ครั้ง จำนวน 115 คน คิดเป็นร้อยละ 28.75 และน้อยที่สุดคือไม่ระบุ จำนวน 134 คน คิดเป็นร้อยละ 33.50 ตามลำดับ

7. สถานที่ปล่อยโคมลอย กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ปล่อยโคมลอยที่กรุงเทพฯ จำนวน 113 คน คิดเป็นร้อยละ 28.25 รองลงมาคือปล่อยโคมลอยในสถานที่อื่น ๆ จำนวน 81 คน คิดเป็นร้อยละ 20.25 ปล่อยโคมลอยที่เชียงใหม่ จำนวน 70 คน คิดเป็นร้อยละ 17.50 และน้อยที่สุดคือไม่ระบุ สถานที่ปล่อยโคมลอย จำนวน 136 คน คิดเป็นร้อยละ 34.00 ตามลำดับ

อย่างไรก็ตามทัศนคติของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครต่อกฎหมายเกี่ยวกับการปล่อยโคมลอย โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.69$, S.D. = 0.54) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอันดับหนึ่ง คือ กฎหมายควรกำหนดให้ต้องประสานกับท่าอากาศยานก่อนทำการปล่อยโคม ($\bar{X} = 3.86$, S.D. = 0.85) มีทัศนคติอยู่ในระดับมาก และอันดับสุดท้าย คือ การปล่อยโคมลอยอาจเป็นการทำผิดกฎหมาย ($\bar{X} = 3.31$, S.D. = 0.82) มีทัศนคติอยู่ในระดับปานกลาง

ส่วนการรับรู้ของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครต่อกฎหมายเกี่ยวกับการปล่อยโคมลอย โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.34$, S.D. = 0.85) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อันดับหนึ่ง คือ กฎหมายกำหนดวัตถุประสงค์ของโคมในการปล่อยโคมต้องทำจากวัสดุธรรมชาติ ($\bar{X} = 3.59$, S.D. = 0.92) มีการรับรู้อยู่ในระดับมาก และอันดับสุดท้าย คือ การปล่อยโคมลอยมีมาตรการควบคุมตามพระราชบัญญัติการเดินอากาศ ($\bar{X} = 3.34$, S.D. = 0.85) มีการรับรู้อยู่ในระดับปานกลาง

ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

1. ควรปล่อยโคลมลอยเฉพาะเทศกาล
2. ควรมีพื้นที่ปล่อยโคลมและต้องมีขนาดโคลมที่พอเหมาะกับสภาพพื้นที่ที่จะปล่อยโคลม
3. ควรปล่อยโคลมให้ห่างจากเขตชุมชน
4. ควรปล่อยโคลมในพื้นที่ที่เหมาะสม

ผลการเปรียบเทียบทัศนคติและการรับรู้ของประชาชนต่อกฎหมายเกี่ยวกับการปล่อยโคลมลอย

1. จำแนกตามเพศ ระดับทัศนคติของประชาชนต่อกฎหมายเกี่ยวกับการปล่อยโคลมลอย เพศชายและหญิงไม่แตกต่างกัน ($t = -0.85, p = 0.395$) และระดับการรับรู้ของประชาชนต่อกฎหมายเกี่ยวกับการปล่อยโคลมลอย เพศชายและหญิงไม่แตกต่างกัน ($t = -0.18, p = 0.857$)

2. จำแนกตามประสบการณ์การปล่อยโคลม ระดับทัศนคติของประชาชนต่อกฎหมายเกี่ยวกับการปล่อยโคลมลอย เคยปล่อยโคลมลอยกับไม่เคยปล่อยโคลมลอยไม่แตกต่างกัน ($t = -2.54, p = 0.008$) และระดับการรับรู้ของประชาชนต่อกฎหมายเกี่ยวกับการปล่อยโคลมลอย เคยปล่อยโคลมลอยกับไม่เคยปล่อยโคลมลอยไม่แตกต่างกัน ($t = -0.28, p = 0.779$)

3. จำแนกตามจำนวนครั้งที่ปล่อยโคลมลอย ระดับทัศนคติของประชาชนต่อกฎหมายเกี่ยวกับการปล่อยโคลมลอย เคยปล่อย 1 ครั้ง กับเคยปล่อยมากกว่า 1 ครั้งไม่แตกต่างกัน ($t = -0.52, p = 0.601$) และระดับการรับรู้ของประชาชนต่อกฎหมายเกี่ยวกับการปล่อยโคลมลอย เคยปล่อย 1 ครั้ง กับเคยปล่อยมากกว่า 1 ครั้งไม่แตกต่างกัน ($t = -1.63, p = 0.104$)

ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเกี่ยวกับทัศนคติและการรับรู้ของประชาชนต่อกฎหมายเกี่ยวกับการปล่อยโคลมลอย

1. ผลการทดสอบความแตกต่างของทัศนคติของประชาชนต่อกฎหมายเกี่ยวกับการปล่อยโคลมลอย จำแนกตามอายุของผู้ตอบแบบสอบถาม อายุที่ต่างกัน มีทัศนคติเกี่ยวกับกฎหมายเกี่ยวกับการปล่อยโคลมลอย ไม่แตกต่างกัน

2. ผลการทดสอบความแตกต่างของการรับรู้ของประชาชนต่อกฎหมายเกี่ยวกับการปล่อยโคลมลอย จำแนกตามอายุของผู้ตอบแบบสอบถาม อายุที่ต่างกัน มีการรับรู้เกี่ยวกับกฎหมายเกี่ยวกับการปล่อยโคลมลอย ไม่แตกต่างกัน

3. ผลการทดสอบความแตกต่างของทัศนคติของประชาชนต่อกฎหมายเกี่ยวกับการปล่อยโคลมลอย จำแนกตามระดับการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถาม ระดับการศึกษาที่ต่างกัน มีทัศนคติเกี่ยวกับกฎหมายเกี่ยวกับการปล่อยโคลมลอย ที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

4. ผลการทดสอบความแตกต่างแสดงให้เห็นว่าทัศนคติของประชาชนต่อกฎหมายเกี่ยวกับการปล่อยโคลมลอย ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรีกับปริญญาตรี มีทัศนคติเกี่ยวกับกฎหมายเกี่ยวกับการปล่อยโคลมลอย ที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

5. ผลการทดสอบความแตกต่างของการรับรู้ของประชาชนต่อกฎหมายเกี่ยวกับการปล่อยโคลมลอย จำแนกตามระดับการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถาม ระดับการศึกษาที่ต่างกัน มีการรับรู้เกี่ยวกับกฎหมายเกี่ยวกับการปล่อยโคลมลอย ไม่แตกต่างกัน

6. ผลการทดสอบความแตกต่างของทัศนคติของประชาชนต่อกฎหมายเกี่ยวกับการปล่อยโคมลอย จำแนกตามอาชีพของผู้ตอบแบบสอบถาม อาชีพที่ต่างกัน มีทัศนคติเกี่ยวกับกฎหมายเกี่ยวกับการปล่อยโคมลอย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

7. ผลการทดสอบความแตกต่างของการรับรู้ของประชาชนต่อกฎหมายเกี่ยวกับการปล่อยโคมลอย จำแนกตามอาชีพของผู้ตอบแบบสอบถาม อาชีพที่ต่างกัน มีการรับรู้เกี่ยวกับกฎหมายเกี่ยวกับการปล่อยโคมลอย ไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

ผลการวิจัยทัศนคติและการรับรู้ของประชาชนต่อกฎหมายเกี่ยวกับการปล่อยโคมลอย พบว่าทัศนคติของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครต่อกฎหมายเกี่ยวกับการปล่อยโคมลอย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ (2552) ได้ให้ความหมายว่าทัศนคติ หมายถึงความรู้สึกนึกคิดของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง และสอดคล้องกับแนวคิดของ Kotler (1997) ได้ให้คำจำกัดความหมายของทัศนคติว่า หมายถึง การประเมินความพึงพอใจ หรือไม่พึงพอใจของบุคคลความรู้สึกด้านอารมณ์ และแนวโน้มการปฏิบัติที่มีผลต่อความคิดหรือสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือหมายถึง ความรู้สึกนึกคิดของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งทัศนคติ เป็นความสัมพันธ์ที่คาบเกี่ยวกันระหว่างความรู้สึก และความเชื่อ หรือการรับรู้ของบุคคล กับแนวโน้มที่จะมีพฤติกรรมโต้ตอบ ในทางใดทางหนึ่งต่อเป้าหมายของทัศนคตินั้น โดยทัศนคติประกอบด้วยองค์ประกอบ 3 อย่าง คือ ความรู้ ความรู้สึก และพฤติกรรมของแต่ละคน และสอดคล้องกับผลการวิจัยของกิตติพงษ์ ภูพัฒน์วิบูลย์ (2550) ศึกษาเรื่องทัศนคติและความรู้ความเข้าใจของนักศึกษาต่อ พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 ในการใช้คอมพิวเตอร์และระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต วิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรีผล การวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีทัศนคติต่อพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 ในการใช้คอมพิวเตอร์และระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตอยู่ในระดับมาก

ส่วนการรับรู้ของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครต่อกฎหมายเกี่ยวกับการปล่อยโคมลอย โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของสันติชัย ฉ่ำจิตรชื่น (2550) ได้ให้ความหมายว่า การรับรู้ (Perception) คือ ขบวนการที่เกี่ยวข้องกับขั้นตอนการเลือกสิ่งเร้า (Selection) การประมวลผลสิ่งเร้า (Organization) และการแปลผลตีความสิ่งเร้า (Interpretation) ซึ่งการรับรู้ของแต่ละบุคคลนั้นแตกต่างกันต้องอาศัยปัจจัยหลายอย่าง และปัจจัยที่สำคัญ คือ ความสนใจต่อสิ่งเร้าซึ่งมีผลต่อการเลือกรับรู้ นอกจากนี้การจะรับรู้ได้ดีมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับสิ่งที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ของบุคคล เช่น อวัยวะรับสัมผัส และประสบการณ์ที่ผ่านมา และไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยของดาริน เจริญศิลป์ (2552) ศึกษาเรื่องการรับรู้กฎหมายและบทบาทของกฎหมายในการดำรงชีวิตของคณพิการ ถึงแม้จะมีกฎหมายบัญญัติให้สิทธิด้านต่าง ๆ มากมายแก่คณพิการและคณพิการมีการรับรู้สิทธิตามกฎหมายของตนเองอยู่ในระดับที่ค่อนข้างสูง เพราะเป็นเรื่องสิทธิส่วนบุคคลของคณพิการที่ควรจะมี แต่การปล่อยโคมลอยเป็นเรื่องเฉพาะกลุ่มบุคคลที่มีพฤติกรรมเกี่ยวกับการปล่อยโคมลอยเท่านั้น

ผลการทดสอบความแตกต่างของการรับรู้ของประชาชนต่อกฎหมายเกี่ยวกับการปล่อยโคมลอย จำแนกตามอายุของผู้ตอบแบบสอบถาม อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพที่ต่างกัน มีการรับรู้เกี่ยวกับกฎหมายเกี่ยวกับการปล่อยโคมลอย ไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการรับรู้ของกมลวัฒน์ ยะสารวรรณ (2547) กล่าวว่าสิ่งที่มีผลต่อการรับรู้ของบุคคล ได้แก่ ประสบการณ์เดิม สถานการณ์ ความต้องการและหน้าที่รับผิดชอบของบุคคล โดยแบ่งปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ของบุคคลเป็นปัจจัยภายใน ได้แก่ คุณสมบัติที่อยู่ภายในตัวของผู้รับ เช่น เพศ อาชีพ อายุ ระดับการศึกษา ความต้องการ คุณค่า ความสนใจ ประสบการณ์เดิม ส่วนของปัจจัยภายนอก ได้แก่ คำแนะนำ คำสั่งสอน โดยการรับรู้ถือว่าเป็นกระบวนการแปลความหมายจากการสัมผัส ซึ่งสอดคล้องกับ Duncan Kennedy (1980) อธิบายว่า “การรับรู้” (consciousness) เป็นการรับรู้ของจิตใจ การจินตนาการต่อสิ่งที่อยู่รอบตัว การอธิบายตัวเอง อารมณ์ เป้าหมาย และให้คุณค่าต่อสิ่งต่าง ๆ และยังให้ความหมาย “การรับรู้กฎหมาย” (legal consciousness) ไว้ว่าเป็น การตระหนักรู้เกี่ยวกับกฎหมาย รูปแบบ และลักษณะของกฎหมาย ซึ่งประกอบไปด้วยกฎเกณฑ์ ข้อโต้แย้ง และทฤษฎีต่าง ๆ รวมถึงกระบวนการทางกฎหมาย และสอดคล้องกับ Susan S. Silbey (2005) อธิบาย “การรับรู้กฎหมาย” ไว้ว่า “เป็นแนวความคิดทางทฤษฎีและการวิจัยเชิงประจักษ์ ที่สร้างความเชื่อมโยงระหว่างกฎหมายกับสังคมและแสดงให้เห็นถึงประสิทธิภาพของการใช้กฎหมายในสถานะที่มีความขัดแย้งกันระหว่างบทบัญญัติลายลักษณ์อักษรและสิ่งที่เกิดขึ้นจริงในทางปฏิบัติ โดยที่การรับรู้เป็นสิ่งที่ถูกผลักดันออกมาจากจิตใจของแต่ละบุคคล ผ่านกระบวนการต่อสู้ การถกเถียงกันในทางความคิด และผ่านระบบความคิดในเรื่องความสัมพันธ์ทางอำนาจ ซึ่ง “การรับรู้กฎหมาย” นั้นเป็นทฤษฎี หรือแนวความคิดที่มุ่งศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างกฎหมายที่มีอยู่ในสังคมหนึ่งว่ามีความเกี่ยวข้อง หรือเชื่อมโยงอย่างไรกับบุคคลที่อยู่ในสังคมที่มีกฎหมายนั้น ๆ อยู่ โดยศึกษาว่าประชาชนเหล่านั้นมีสิ่งที่ถูกผลักดันออกมาจากจิตใจของแต่ละบุคคล มีความรู้สึก ความคิด ซึ่งก็คือมีการรับรู้อย่างไรเกี่ยวกับกฎหมาย การประพฤติปฏิบัติตนในความเป็นจริงมีความสอดคล้องกับกฎหมาย

ผลการวิจัยการเปรียบเทียบทัศนคติและการรับรู้ของประชาชนต่อกฎหมายเกี่ยวกับการปล่อยโคมลอย จำแนกตามเพศ ประสบการณ์การปล่อยโคมลอย และจำนวนครั้งที่ปล่อยโคมลอย พบว่า ทัศนคติของประชาชนต่อกฎหมายเกี่ยวกับการปล่อยโคมลอย และระดับการรับรู้ของประชาชนต่อกฎหมายเกี่ยวกับการปล่อยโคมลอย เพศชายและหญิงไม่แตกต่างกัน เคยปล่อยโคมลอยกับไม่เคยปล่อยโคมลอยไม่แตกต่างกัน และเคยปล่อย 1 ครั้ง กับเคยปล่อยมากกว่า 1 ครั้งไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับดนัย ไชยโยธา (2546) ที่กล่าวว่า ประเพณี หมายถึง แบบความคิด ความเชื่อ การกระทำ ค่านิยม ทัศนคติ ศีลธรรม จารีต ระเบียบแบบแผนที่กระทำในโอกาสต่าง ๆ ลักษณะสำคัญของประเพณี คือ สิ่งปฏิบัติเชื่อถือมานานจนกลายเป็นแบบอย่างความคิดหรือการกระทำที่ได้สืบทอดกันมาให้เป็นมรดกที่ผู้เป็นทายาทจะต้องรับไว้และปรับปรุงแก้ไขให้ดียิ่ง ๆ ขึ้นไป ซึ่งเป็นที่ยอมรับของส่วนร่วม จึงทำให้ทัศนคติและการรับรู้ของประชาชนต่อกฎหมายเกี่ยวกับการปล่อยโคมลอย จำแนกตามเพศ ประสบการณ์การปล่อยโคมลอย และจำนวนครั้งที่ปล่อยโคมลอยไม่แตกต่างกันเลย

ข้อเสนอแนะ

1. ภาครัฐและราชการส่วนท้องถิ่นอาจอาศัยอำนาจตามคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่ 27/2559 ออกมาตรการเพิ่มเติมจำกัดกิจกรรมของผู้ที่เกี่ยวข้องข้างต้น ซึ่งเป็นมาตรการป้องกันและรักษาความปลอดภัยและการอื่นใด เพื่อความสงบเรียบร้อยและความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของชุมชนและประชาชน โดยเฉพาะภาคส่วนที่ส่งเสริมการท่องเที่ยวและกิจกรรมการท่องเที่ยว
2. กฎหมายพึงต้องกำหนดโทษและให้มีการบังคับใช้กฎหมายต่อผู้จัดให้มีผู้ส่งเสริมกิจกรรมการปล่อยโคมฯ ในทุกระดับไม่ว่าจะเป็นผู้จัดจำหน่าย ผู้จำหน่าย รวมทั้งผู้ผลิต/ผู้จัดทำโคมลอย (โคมไฟ) โคมควัน เนื่องจากเข้าข่ายเป็นผู้มีส่วนทำให้เกิดความเสี่ยงไปจนถึงมีส่วนก่อให้เกิดอันตรายและความเสียหาย เพื่อเป็นข้อจำกัดในการแสวงหาผลประโยชน์ทางการค้าและธุรกิจเพียงด้านเดียว
3. ควรให้มีการบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจังและต่อเนื่องในทุกพื้นที่โดยประกาศเป็นกฎหมายที่จะบังคับใช้ได้ตลอดไปมิใช่ออกมาใช้เฉพาะช่วง เพื่อให้สังคมเห็นถึงความศักดิ์สิทธิ์ของกฎหมายและความเข้มงวดจริงจังของผู้บังคับใช้กฎหมาย โดยคำนึงถึงสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานของประชาชนร่วมด้วย
4. มุ่งเน้นให้ทุกภาคส่วนดำเนินการการรณรงค์ประชาสัมพันธ์อย่างจริงจังและต่อเนื่อง ทั้งสื่อสังคมออนไลน์และสื่อดั้งเดิมเพื่อให้มีการปรับเปลี่ยนค่านิยม
5. หากไม่มีการบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจังในทางปฏิบัติ และสังคมยังมีเจตคติทางลบและมีการเลือกปฏิบัติ กฎหมายย่อมไม่อาจบังเกิดผลได้อย่างแท้จริง จึงควรมีมาตรการในการบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจัง และรณรงค์ส่งเสริมให้เกิดการตระหนักรับรู้กฎหมายและการใช้สิทธิในด้านต่าง ๆ ให้มากขึ้น

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้ได้รับการสนับสนุนการวิจัยจากงบบำรุงการศึกษา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2559 จากมหาวิทยาลัยสวนดุสิต

บรรณานุกรม

- กมลวัฒน์ ยะสารวรรณ. (2547). การรับรู้ภาวะเบียบของพนักงานท่าเรือแหลมฉบัง. รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขานโยบายสาธารณะ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- กิตติพงษ์ ภูพัฒน์วิบูลย์. (2550). ทศนคติและความรู้ความเข้าใจของนักศึกษาต่อพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 ในการใช้คอมพิวเตอร์และระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต กรณีศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรีผล. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- दनัย ไชยโยธา. (2546). สังคม วัฒนธรรม และประเพณี. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.
- ดาริน เจริญศิลป์. (2552). การรับรู้กฎหมายและบทบาทของกฎหมายในการดำรงชีวิตของคนพิการ. บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

- มณี พยอมยงค์. (2536). **ความเชื่อของคนไทยวัฒนธรรมพื้นบ้าน : คติความ**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ. (2552). **การบริหารการตลาดยุคใหม่**. กรุงเทพฯ : ธรรมสาร.
- สันติชัย ฉ่ำจิตรชื่น. (2550). **ผัสสะ และการรับรู้ (Sensation and Perception)**. กรุงเทพฯ : คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล.
- สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย กองสารนิเทศ. (2557, 28 ตุลาคม). **รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยห่วงประชาชนประชุมเข้มทุกหน่วยงานป้องกันอุบัติเหตุ ช่วงเทศกาลวันลอยกระทง**. ข่าวมหาดไทย. สืบค้นจาก <http://www.pr.moi.go.th/image/mtnews/2557/109.pdf>.
- สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี ทำเนียบรัฐบาล. (2558). “**ปลัดกระทรวงมหาดไทยสั่งการผู้ว่าฯ บูรณาการหน่วยงานในพื้นที่ ขับเคลื่อนแนวทางป้องกัน และลดความเสี่ยงจากการปล่อยโคมลอย โคมควัน และการจุดบั้งไฟ**”. แฉลงผลการประชุมคณะรัฐมนตรี 24 พฤศจิกายน 2558. สืบค้นจาก <http://www.thaigov.go.th>.
- BBC News. (2013). **Smethwick fire: Chinese lantern caused largest blaze**. (1 July 2013) Retrieved from <http://www.bbc.com/news/uk-england-birmingham-23123549>.
- Bill Gabbert. (2016). **Update on the legality of sky lanterns banned in 29 states**, Wildfire Today (31 December 2015) updated on 27 May 2016, Retrieved from <http://wildfiretoday.com/2015/12/31/update-on-the-legality-of-sky-lanterns-banned-in-28-states/>.
- Duncan Kennedy. (1980). **Toward an Historical Understanding of Legal Consciousness: the Case of Classical Legal Thought in America, 1850-1940. Research in Law and Sociology**, 3 (1980).
- KATC. (2015). **Fire Marshal: sky lanterns are illegal in LA** (20 May 2015). Retrieved from <http://www.katc.com/story/29106387/fire-marshal-sky-lanterns-are-illegal-in-la>.
- Kathryn Westcott. (2013). **Five Problems caused by Chinese lanterns**. BBC news. (1 July 2013), Retrieved from <http://www.bbc.com/news/magazine-23129276>
- Kotler, P. (1997). **Marketing management: analysis, planning, implementation, and control** (9th ed.). New Jersey: Prentice Hall.
- Susan S. Silbey. (2005). **After Legal Consciousness**. Annual Reviews on Law and Social Science. [Online]. Retrieved from http://web.mit.edu/~ssilbey/www/pdf/after_legal.pdf.